Objektorienterad modellering och diskreta strukturer / design

Designmönster och fallstudier

Lennart Andersson

Reviderad 2012–09–14

2012

Integritetsprincipen

Integritetsprincipen

Gör attribut, metoder och klasser så hemliga de går.

Lämna inte ut representationen i onödan.

En klass skall inte tillgång till klasser som den inte behöver.

Begränsa synligheten genom att använda

- `private` bara klassen kan se.
- paketsynlighet, klasser i paketet kan se
- `protected` subklasser och klasser i paketet kan se.
- `public` hela världen kan se.
- [`object` finns inte i Java.]

Exponera inte representationen

Exponerad:

```
public class Figure extends ArrayList<Shape> {
  public void paint(Graphics graphics) {
    for (Shape shape : this) {
      shape.paint(graphics);
    }
  }
}
```

Ej exponerad:

```
public class Figure {
  private List<Shape> list = new ArrayList<Shape>();
  public void paint(Graphics graphics) {
    for (Shape shape : list) {
      shape.paint(graphics);
    }
  }
}
```


Exponera inte representationen

Helt utelämnad representation:

```
public class Figure {
  private List<Shape> list;
  public void paint(Graphics graphics) {
    for (Shape shape : list) {
      shape.paint(graphics);
    }
  }
  public List<Shape> list() {
    return list;
  }
}
```

Förbud (nästan)

- `instanceof`
- `static`
- getters

Men det finns undantag

Det finns tillfällen när `instanceof`, `static` och getters är nödvändiga och det enda rätta: ...

instanceof

```
public final class Integer extends Number
                implements Comparable<Integer> {
  private final int value;
  public boolean equals(Object object) {
    if(object instanceof Integer) {
      Integer other = (Integer) object;
      return value == other.value;
    }
    return false;
  }
  // omissions
}
```

Här finns inget bättre sätt.

static

```
public static main(String arg[])

public final static double PI

public static double sin(double a)

public class Outer {
  private static class Inner {

  }
}
```

Språkets design kräver `static main`.

Ibland finns det inget tillhörande objekt.

Inre klasser bör helst vara `static`.

getters

Det finns ett exempel i Computer-projektet där en getter ger en bättre helhetsdesign. Observer-mönstret behöver i regel getters.

Ibland måste man kompromissa när principerna drar åt olika håll.

Spekulativ design, Martin p. 105

- Fool me once — shame on you
- Fool me twice — shame on me.
- Skriv program som om förutsättningarna inte kommer att förändras. Om detta ändå sker så implementera abstraktioner som skyddar mot framtida förändringar av samma slag.

- Take the first bullet —
- and protect yourself from the second bullet from the same gun.

Exempel

Uppdragsgivaren vill ha en lista av `Item`-objekt:

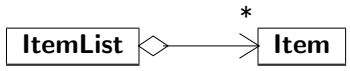

Exempel

Uppdragsgivaren vill senare ha en lista som innehåller `Item1`-objekt och `Item2`-objekt. Detta är första skottet; nu garderar vi oss mot ett liknande skott:

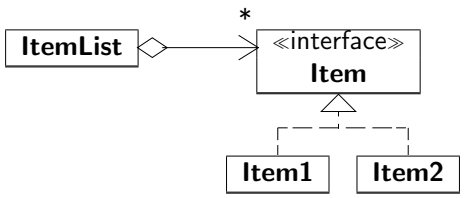

Uttryck med variabler

Vi har modellerat aritmetiska uttryck utan variabler:

$$1 + 2 * 3$$

Nu vill uppdragsgivaren ha aritmetiska uttryck med variabler.

$$1 + x + x * y$$

Vi lägger till en klass för att representera en variabel:

```
public class Variable implements Expr {
  private String name;

  public int value() {
    return ??;
  }
}
```


Var skall variablernas värden finnas?

I variabeln eller i "minnet"?

```
public class Variable implements Expr {
  private String name;

  public int value(Map<String, Integer> map) {
    return map.get(name);
  }
}

public interface Expr {
    public int value(Map<String, int> map);
}
```


Uttryck med variabler

```
public class Add implements Expr {
  private Expr epr1, expr2;

  public int value(Map<String, int> map) {
    return expr1.value(map) + expr2.value(map);
  }
}
```

Klassen `Num` behöver inte `map`, men det skulle komplicera designen onödigt mycket om vi försöker förhindra det.

Muterbara objekt

Ett objekt vars tillstånd kan förändras kallas *muterbart* (mutable).

När objektet modellerar någonting i verkligheten som har ett tillstånd som kan förändras så är det rimligt att modellen har samma egenskap.

Ej muterbara objekt

Ett objekt vars tillstånd inte kan förändras kallas *omuterbart* (immutable).

När ett objektet modellerar någonting i verkligheten vars tillstånd inte kan förändras så är det rimligt att modellen har samma egenskap.

Integer-objekt och String-objekt är omuterbara.

Variable

En omuterbar klass:

```
public final class Num implements Expr {
  private int value;
  public value() {
    return value;
  }
}
```

En muterbar klass:

```
public class Counter {
  private int counter;
  public increment() {
    counter++;
  }
}
```


Recept för omuterbarhet

Klassen måste vara final.

Attributen måste vara privata.

Attributen får ej vara muterbara.

Inga metoder får förända attribut.

Fördelar med omuterbara objekt

Säkrare

Behöver ej kopieras, kan delas

Enklare att resonera om

Aktivitet

```
public final class SafeContainer {
  private final Object object;
  public SafeContainer(Object object) {
    this.object = object;
  }
  public String toString() {
    return object.toString();
  }
}
```

Är klassen muterbar?

Payroll: ... Systembeskrivning

- Vissa anställda tillhör fackföreningen. Deras anställningskort innehåller veckoavgift. Föreningen kan debitera serviceavgifter för enskilda medlemmar. Avgifter dras från nästa lön.
- Transaktioner till systemet behandlas en gång om dagen och uppdaterar en databas. Löneutbetalningar genereras varje avlöningsdag.

Payroll: Systembeskrivning ...

Martin: Fallstudien Payroll

- Vissa anställda arbetar på timbasis. Deras timlön finns i anställningsposten. De lämnar in tidkort med datum och antal timmar. Lönen utbetalas fredagar.
- Vissa anställda har fast lön som utbetalas sista vardagen varje månad.
- Vissa anställda med fast lön får också provision baserad på kvitton med datum och belopp med löneutbetalning varannan fredag.
- Lön utbetalas antingen via postanvisning till angiven adress, direkt till konto på bank, eller avhämtas på lönekontoret.

Användningsfall

1. Lägg till en ny anställd.
2. Ta bort en anställd
3. Registrera ett tidkort
4. Registrera ett försäljningskvitto
5. Registrera en föreningsavgift
6. Ändra anställningsinformation
7. Generera löneutbetalningar

Use case diagram

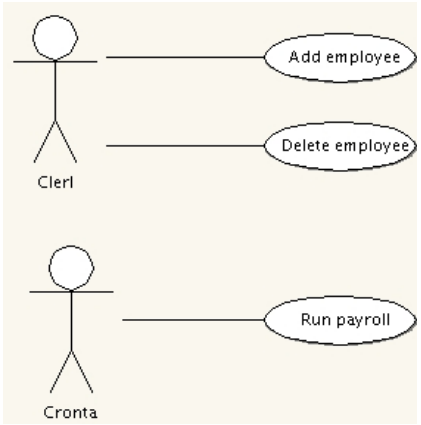

Arv i användningsfall

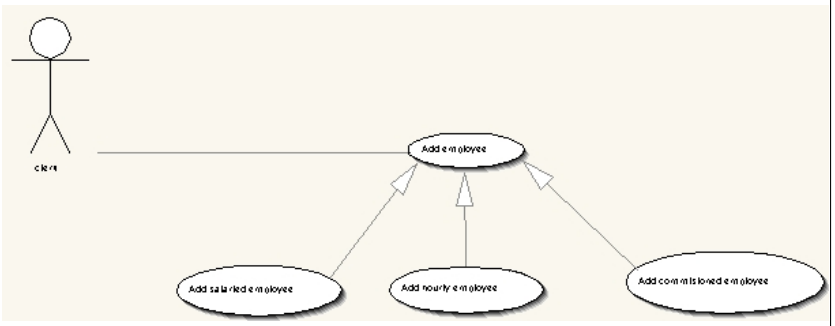

Oanvändbart klassdiagram

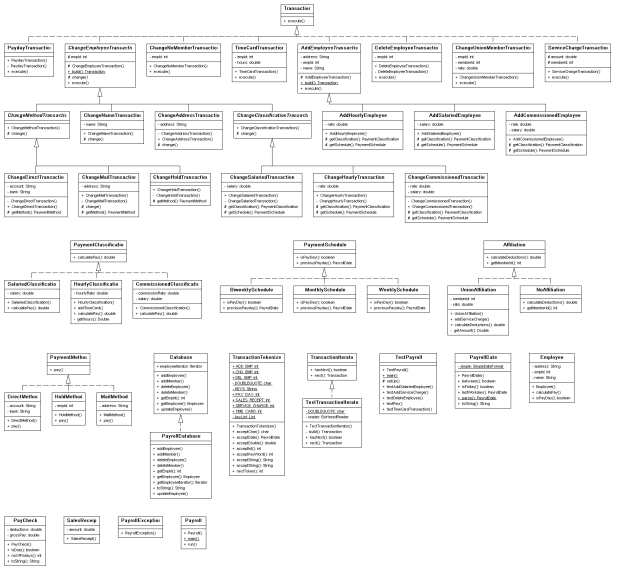

Substantiv

anställd	timbasis	timlön	anställningspost
tidkort	lön	fredag	vardag
vecka	månad	provision	kvitto
datum	belopp	utbetalning	postanvisning
adress	konto	bank	lönekontoret
fackförening	veckoavgift	anställningskort	serviceavgift
medlem	avgift	transaktion	system
databas	avlöningsdag		

Vilka substantiv är centrala?

Payroll

- Övergripande design – kapitel 18 i Martin
- Implementering – kapitel 19 i Martin med C++.
- Implementering med Java i Payroll.zip via föreläsningssidan.

Databasen enligt Martin 1

- Databasen är en implementeringsdetalj.
- Moduler skall bero på abstraktioner (DIP).
- Definiera ett gränssnitt (API) !

Databas – API

```
public interface Database {
    public Employee put(int key, Employee employee);
    public Employee get(int key);
    public Employee remove(int key);
}
```


Databas – Implementering för testning

```
public class TestDatabase implements Database {
    private Map<Integer, Employee>
            employees = new HashMap<Integer, Employee>();

    public Employee get(int empId) {
        return employees.get(empId);
    }

    public Employee remove(int empId) {
        return employees.remove(empId);
    }

    public Employee put(int empId, Employee employee) {
        return employees.put(empId, employee);
    }
}
```

Designmönster – Façade

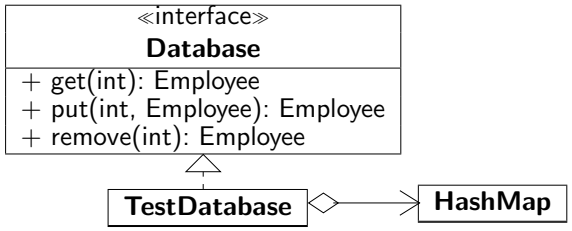

Databasen enligt Martin 2

- Databasen används överallt. Den måste vara lätt åtkomlig.
- Det skall bara finnas en databas.

Slutsats: Använd Singleton!

Databasen enligt Andersson

- Databasen används bara i en metod. Det är lätt att ge metoden tillgång till databasen.
- Det behövs olika databaser när man testar och använder i verkligheten.

Slutsats: Använd inte Singleton!

Det finns tre sorters anställda

Design utan eftertanke:

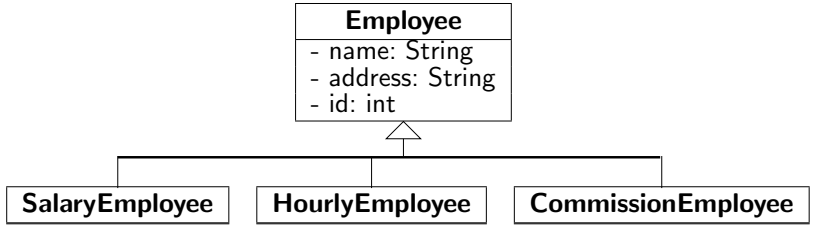

Användningfall: en timanställd blir löneanställd

Vad är problemet?

Om en timanställd blir löneanställd så måste man skapa ett nytt objekt och kopiera data från det gamla.

- Bättre design?
- Designmönster?

Strategy

Anställningsformen är en strategi.

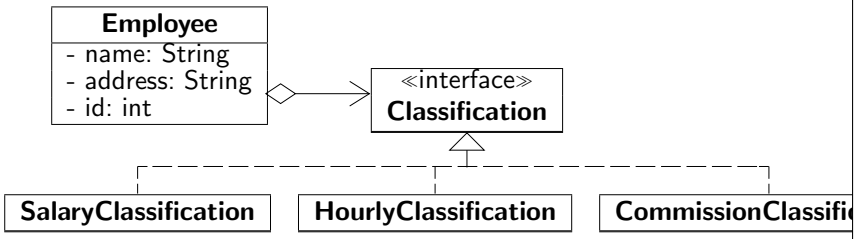

AddEmployee – Template method

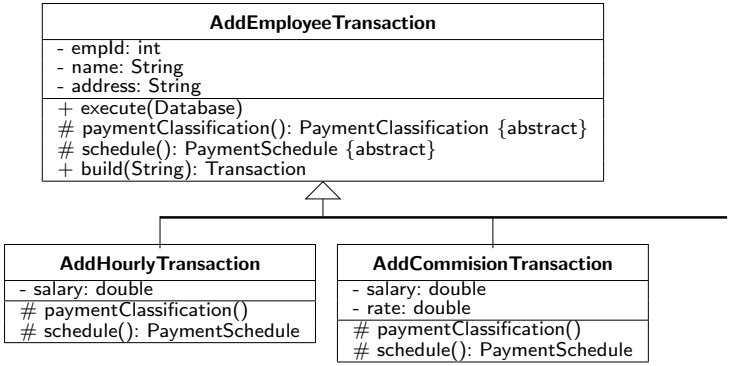

Employee

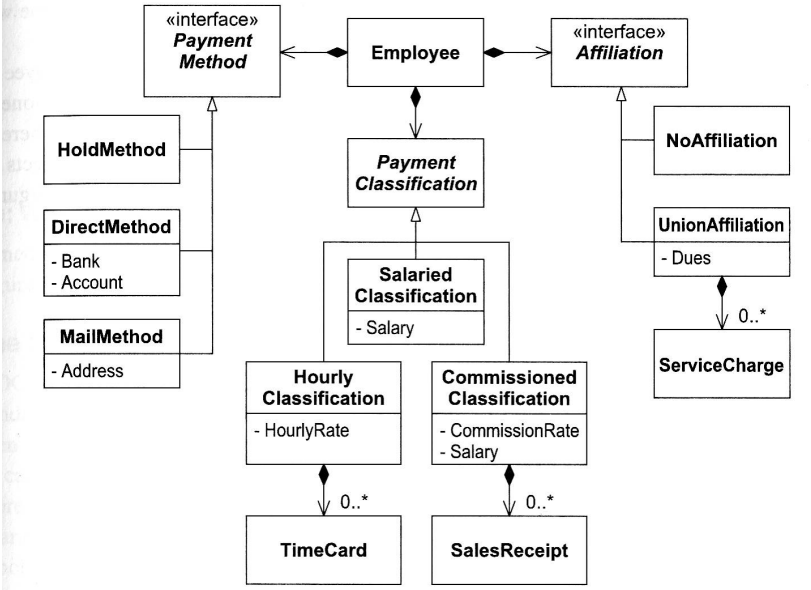

Figure 18.6 Revised Class Diagram for Payroll

PayrollDate

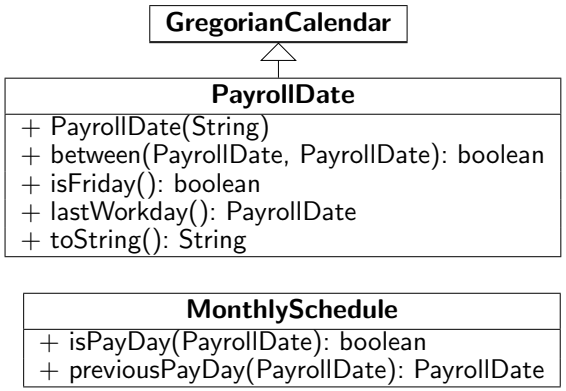

Decorator-mönstret

Skånetrafiken vill få en lista på alla köp av biljetter under oktober.
Standardautomaten:

```
public interface PaySation {
  public double pay(TravelCard travelCard, int zones);
}

public StandardPayStation implements PayStation {
  private double sum;
  public double pay(TravelCard travelCard, int zones) {
    double price = travelCard.price(zones);
    sum += price;
    return return price;
  }
}
```


Decorator-mönstret

Den nya funktionaliteten:

```
public LoggingPayStation implements PayStation {
  private PayStation payStation;
  private List<String> log;
  public LoggingPayStation(PayStation payStation, List<String> log) {
    this.payStation = payStation;
    this.log = log;
  }
  public double pay(TravelCard travelCard, int zones) {
    log.add(travelCard.toString() + zones);
    return payStation.pay(travelCard, zones);
  }
}
```


Loggningen kan göras dynamiskt

```
PayStation standardPayStation = new StandardPayStation();
PayStation payStation = standardPayStation;
```

I början av oktober lägger vi till loggningen:

```
payStation = new LoggingPayStation(standardPayStation);
```

I slutet av oktober tar vi bort den:

```
payStation = standardPaystation;
```

Tillståndet i standardPayStation bevaras.

Decorator-mönstret i Reader-klasserna

```
reader = new BufferedReader(new FileReader(fileName));
```

```
public class BufferedReader extends Reader {
    private Reader in;
    // omissions
}
```

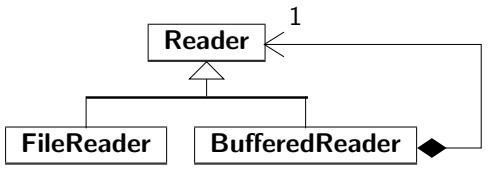

Decorator

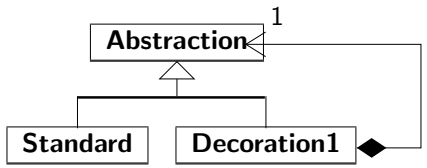

Aktivitet 23

```
List<String> list = new ArrayList<String>();
SafeContainer safeContainer = new SafeContainer(list);
list.add("string");
```

Klassen Unkown är muterbar.